

02

A95

М. Ф. АХУНДОВ АДЫНА
АЗӘРБАЙЧАН РЕСПУБЛИКА
ДӘВЛӘТ КИТАБХАНАСЫ

12/11/54

Баису ^{М. 197} Ф. Ахундов адына
Азәрбайчан Республика
Дәвләт КИТАБХАНАСЫ

М. Ф. Ахундов адына Азәрбајҹан Республика Дәвләт китабханасы ССРИ-дә ән бөјүк китабханалардан бири олуб, республикамызын милли мәдәнијәт хәзинәсидир. Бөјүк Октjabр социалист ингилабының јетишдirmәси олан hәmin китабхана чап мәһсулатының дәвләт китабсахлајычысы, республикада китабхана иши вә библиографијаның мәркәзи, вилајәт, шәhәр, район вә кәнд китабханаларына методик јардымын тәшкилатчысыдыр. Азәрбајҹан Республика Дәвләт китабханасының рәфләриндә милли дилдә чап олунмуш әдәбијатла јанаши рус, ССРИ халглары дилләrinдә вә харичи дилләрдә 3 милjона јахын китаб, журнал, гәзет вә саир чап мәһсулаты муһафизә едилир.

Китабхана охучулар үчүн (базар ертәсindәn башга) hәр күн фасиләсиз олараг сәhәр saat 10-дан ахшам saat 22-jә гәдэр ачыгдыр.

Республикамызда Дәвләт китабханасының тәшкил едилмәси мәсәләсі һәлә 1918-чи илдә Бакы Коммунасы заманы мұзакирә олунмуш дур. Лакин Бакы Коммунасының сүгүту бу мәсәләнин мүсбәт һәллинә имкан вермәмиш-

дир. Азәрбајҹанда Совет һакимијәти гурулмасынын илк илләриндә бу мәсәлә јенидән музакирә едилир вә Дөвләт китабханасынын ачылмасы гәрара алышыр.. Бу күн он минләрлә охучуја хидмәт едән М. Ф. Ахундов адына Азәрбајҹан Республика Дөвләт китабханасы 1923-чу илин ијун аյынын 5-дә тәнтәнәли шәкилдә ачылмышдыр.

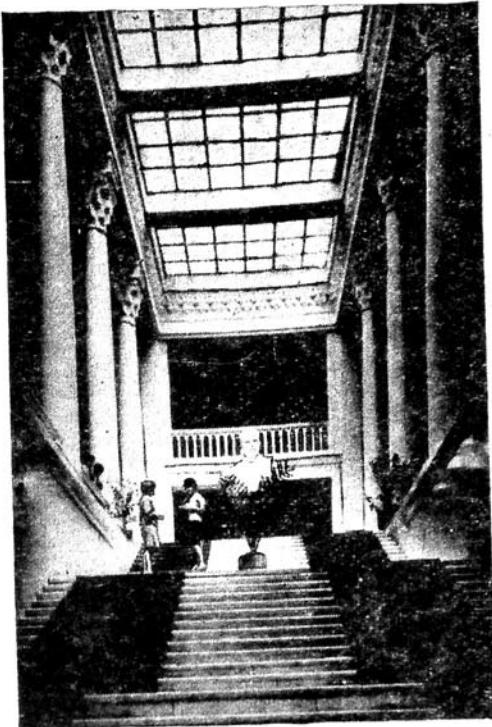
Узун илләр китабхананын өз хүсуси бинасы олмамышдыр. Халгымызын чохәсрлик милли мә'марлыг наилијјетләрини өзүндә экс етдиရән китабхананын бу күнкү бинасы ССРИ Мә'марлыг Академијасынын һәгиги үзвү, профессор Микајыл Һүсеиновун лајиһәси вә шәхси рәһбәрлиji эсасында тикилмиш вә 1960-чы илдә истифадәјә верилмишdir.

Эввәлкиндән фәргли олараг кениш вә ишыглы оху заллары олан китабхананын јени бинасы охучулара хидмәт етмәк үчүн кениш имканлары маликдир. 2,5 милјон китаб тутан назыркы китабсахлајычы бүтүн фондуң јерләширилмәсіннің тә'мин етмәдијиндән, инди даһа 2 милјон нұсқа китаб үчүн әлавә бина тикилип баша чатдырылмагдадыр.

Охучу үчүн 700 јери олан китабханадан һәр күн орта несабла 1.200—1.500 охучу истифадә едир ки, бунларын да үмуми сајы илдә 25 миң чатыр.

Мұхтәлиф охучу группалына һәртәрәфли хидмәт етмәк үчүн китабханада 11 ше'бә вә 6 бөлмә тәшкіл едилмишdir. Һәмин ше'бәләрдә 235 иәффәр ихтиласлы вә тәңкүрүбәли ишчи чалышыр.

И. Ч. □ □ □

Эсас кириш

Үмуми оху залы

Охучу тәркибинин мұхтәлиф олдуғуну нәзәрә алар ақыннанда айры-айры оху заллары вә кабинәләрі тәшкіл едилмишdir. Бунларын сајы 13-дүр. Ичтимаи-сијаси, техники, дәғиг елмләр, харичи дилләрдә олан әдәбијат, мусиғи вә нот, дөври мәтбуат, изографија материаллары вә с. әдәбијат айры-айры залларда тәблизи едилir.

Китабхананын икінчи мәртебәсіндә жерләшшән вә 280 жери олан үмуми оху залы али мәктәб тәләбәләрінә, истеңсалатда чалышан кәңчләрә хидмәт едир. Нәмин залын даһа соң тәләб едилән әдәбијатдан ибарәт өз китаб фонду вә китабвермә мәнтәгеси вәрдүр.

Елм вә мәденијјетин, игтисадијјат вә тәсәрүфатын мұхтәлиф саһәләріндә чалышан елми ишчиләрә, женилики вә ихтирачылара даһа жаҳшы хидмәт етмәк, онларын фәрди соргулашыны вахтында өдемәк учун һуманитар, техники вә елми-тәбии әдәбијатла хидмәт едән хүсуси заллар тәшкіл едилмишdir.

Азәрбајҹан Республика Дәвләт китабханасы тәкчә айры-айры фәрди охучулара дејил, ейни заманда мұхтәлиф елми-тәдгигат институттарына вә али мәктәбләрә, идарә вә тәшкіллаттара, китабхана вә с. мүссысәләрә дә китаб, библиографик сијаһылар, методик жазылар вә дикор материалларла хидмәт көстәрир. Республиканызын вә еләчә дә ССРИ әразисіндә жашајан охучуларын тәләбләри китабханамы-

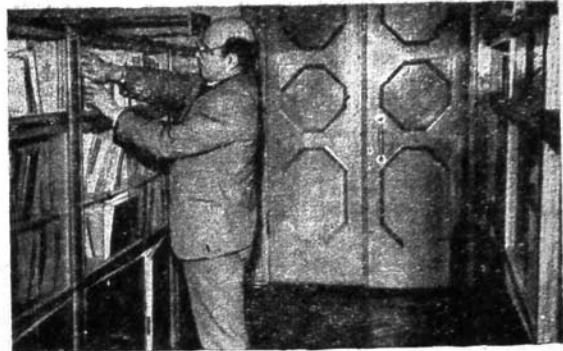
Техники әдәбијат залы

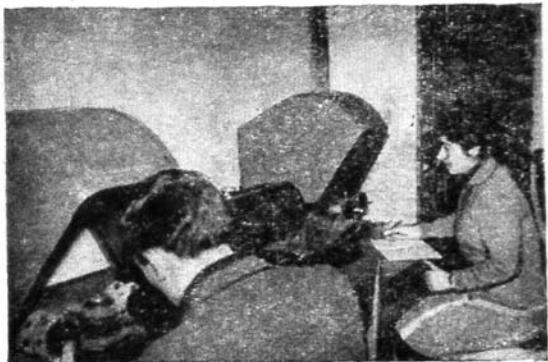
КАА шө'бәси

зын китабханаларасы абонемент (КАА) шө'бәси тәрәфиндән, онларын јашадығы әразијә хидмәт едән китабхана васитәси илә өдәнир. Ейни заманда, китабханамызда олмајан, лакин охучуларымыз тәрәфиндән тәләб еди-лән мұхтәлиф әдәбијат башга китабханалардан сифариш жолу илә алышыр. Бу ишлә китабханамызын КАА шө'бәси мәшгүл олур.

Республикамызын елм вә мәдәнијәтигин инкишафы илә мәшгүл олан, Азәрбајҹан дилиндә олан әдәбијат үзрә тәдгигат апаран охучулар «Азәрбајҹан китабы» бөлмәсіндә мәшгүл олурлар. Бурада Азәрбајҹан дилиндә нәшр едилән бүтүн китаблар, китабханамызда олмајан, лакин дүніянның мұхтәлиф китабхана-

Азәрбајҹан китабы бөлмәси

Микрофильм кабинәси

ларында саҳланылған надир китаб вә журналдарының фото сурәтләри вә микрофилмләри саҳланылыры.

Бу бөлмә китабханамызыда олмајан Азәрбајҹаншүнаслыг материалларының фото сурәтләrinи топлајыр. Бу материаллары охучулар «Азәрбајҹан китабы» бөлмәсинин нәздиндәки микрофильм кабинесинде охуја биләрләр.

Китабханамыз мұхтәлиф кәшф вә ихтияларла әлагәдар олан чохлу стандарт, харичи патент вә стандартларын каталогларыны, техники әдәбијатын хүсуси нөвләрини, мұхтәлиф шәһадәтнамәсини, ГОСТ вә ОСТ-лары алыр. Бүтүн бу материаллар «Техники әдәбијатын

Техники әдәбијатын хүсуси нөвләри

Фонотека залында

хүсуси нөвләри» адлы бөлмәдә топланышдыр вә бөлмәнин залында охунур.

Залын нәздиндә тәшкіл олунмуш мәсләһәт мәнтәгәсі јениликчи вә ихтирачылара, сәмәрәләшдиричи вә габагчыл фәhlә-муһәндисләре ихтирачылыгla әлагәдар мұхтәлиф мәсләһәтләр верир.

Китабханамыза кәлән охучуларын мүәjjән бир һиссәси инчесәнәтлә, хүсуси илә мусиги илә марагланаýлар. Бу гәбиддән олан охучулар, мұтәхәссис вә мусиги һәвәскарларына мусиги-нот шө'бәси хидмәт едир.

Мусиги шө'бәсинин хүсуси фонотека вә нәзәри әдәбијаты әнатә едән зәнкін фонду вардыр. Бурада 150 миндән соң нот, 5 миндән соң патефон валы, 2 мин журнал, жүзләрлә магни-

тофон ленти вэ 2 миндэн-чох китаб сахланылыр.

Харичи диллэрдэ олан өдэбийжаты муталэе едэнлэрин вэ харичи диллэри өјрэнэнлэрин сајы илдэн-илэ артыр. Бу марагы нэээрэ алараг китабханада харичи өдэбийжат шө'бэси тэшкил едилмишдир. Шө'бэний хүсуси оху залы вардыр.

Бурада инглис, франсыз, алман, эрэб, фарс, түрк, испан вэ башга диллэрдэ өдэбийжат топланмышдыр. Бу өдэбийжатдан харичи диллэрдэ елми-тэдгигат ишлэри илэ мэшгүл олан мутэхэссислэр, елми ишчилэр, али мэктэб мүэллимлэри вэ башга охучу группалы истифадэ едирлэр. Авропа вэ шэрг диллэрини билэн мутэхэссислэрийн хидмэт етдижи бу шө'бэдэ харичи диллэри өјрэнэн охучулара көмөк

Харичи өдэбийжат залы

Каталоглар

көстэрилж, өдэбийжатын тэрчумэ едилмэсий илэ элагэдар мэслэхэтлэр верилир. Шө'бэний муһум вээнфэлэриндээн бири дэ дүнжанын мухтэлиф күшэлэриндэ Азэрбајчана аид нэшр едилэн материалын ашкар едилмэсий, топланымасы вэ тэблиг едилмэсидир. Харичи өдэбийжат шө'бэсиний фондунда 150 миндэн јухары өдэбийжат топланмышдыр ки, бундан 40 минэ гэдэри китаб, 100 мини исэ журналдыр.

Китабхананын фонду илдэн-илэ артыр. Бу бөјүк китаб хэзинэсий нээр ил Азэрбајчан, рус, ССРИ халглары (ермэни вэ күрчү) диллэриндэ вэ харичи диллэрдэ нэшр едилэн өдэбийжат несабына зэнкинлэшир.

Китаб фондуунун мүнктээм олараг артмасы илэ комплектлэшдирмэ шө'бэси мэшгул олур. Нэмин шө'бэний даври мэтбуат вэ нэшри давам едэн эсэрлэр вэ китаб мүбадилэси бөлмэлэри вардыр. Китабхананын даври мэтбуат вэ нэшри давам едэн бөлмэсий илдэ 1.300 адда журнал вэ 185 гээзт комплектлэшдирр.

Китаб мүбадилэси бөлмэсий исэ республикалык китабханаларында артыг олан китаблары топлајыб ехтиячы олан башга китабханалара көндэрир. Бунун мүгабилиндэ исэ республика китабханасына лазым олан өдэбијжты алыр.

Китабсахлајчы

Библиографик ахтарышлар

Китабхана я алынан өдэбијжт бир сыра иш просесиндэн кечир. Китаблар диллэр үзрэ ажрылыр, елмин саһәләринэ көрэ груплашдырылыр, онлар китабхана гајдасы илэ ишләнилir, һэр бир китаб үчүн карточкалар јазылыр вэ бу карточкалара өсасэн охучу каталоглары тэртиб едилir. Бүтүн бу просеслэр китабишиләмэ вэ каталоглашдырма шө'бэсindэ һәјата кечириллir. Охучу өзүнэ лазым олан өдэбијжтын китабханада олуб-олмадығыны каталоглар васитәсилэ өјрәнир.

Китаблар китабхана гајдасы илэ ишләнилдикдэн сонра онларын мүејжэн бир һиссәси мүхтәлиф шө'бэ вэ залларын көмәкчи фондларына, өсас һиссәси исэ китабсахлајчыја көн-

дэрилир. 8 ярусдан ибарэт олан китабсахлажычыда эдэбијжат диллэр үзрэ, формат вэ олмин саһәләринә көрө груплашдырылараг дүзүлур.

Мә'лумат-библиографија шө'бәси охучулырын китабла әлагәдар олан бүтүн соргуларына чаваб верир, онлары марагландыран мөвзуулара аид эдэбијжатын сечилмәсинә көмәк едир. Охучуларын мұхтәлиф соргуларына чаваб вермәк учүн шө'бәнин нәэздинде зәнкин мә'лумат-библиографија аппараты тәшкіл едилмишdir. Шө'бә библиографик көстәричиләр тәртиб етмәк вэ республиканың башга китабханаларына, хүсуси илә рајон вэ кәнд китабханаларына библиографија саһәсінде методик жардым көстәрмәклә мәшгүлдүр. Охучулар китабла әлагәдар олан мұхтәлиф соргулары китабханаја кәлмәдән дә телефон (93-60-04) вакитесилә ала биләрләр.

Мә'лумат-библиографија шө'бәсінин 5 миндән соң мұхтәлиф библиографик мә'хәзләри—енсиклопедија, летопис, лүгәт, көстәричи вэ с. әнатә едән хүсуси фонду, Азәрбајҹан вэ рус дилләринде эдэбијжаты әнатә едән зәнкин картотекалары вардыр. Һәмин картотекалар ичәрисинде «Азәрбајҹаншұнаслығ» картотекасы хүсуси жер тутур.

Республикамызда 6 миндән соң китабхана вардыр. Һәр бир шәһәр вэ рајонларда кениш китабхана шәбәкәсі жарадылышдыр жи, бұнларда да китабханамызын елми-методик китабханашұнаслығ шө'бәси методик жардым көстәрир. Шө'бә республиканың габагчыл китаб-

Нөвәти е'замижжетә һазырлығ

ханаларындакы иш тәчрүбесини өјрәнир, үмүмиләшдирир вэ мұхтәлиф методик китабчалар нәшр едәрәк жајыр.

Елми-методик китабханашұнаслығ шө'бәсінин методистләри тәрәфиндән рајон вэ кәнд китабханаларының иши вахташыры өјрәнилir. ишдә олан нөгсанлар ашкар едилir вэ ләгәв едилмәсі учүн тәдбирләр көрүлүр. Методистләr јеңләрдә оларкән китабханашұнаслығ саһәсіндәки жениліккләрлә китабхана ишчи-ләрини таныш едир, онларын иикиңүлүк семинарларында методик көстәришләр верир вэ китабханашұнаслығын актуал мәсәләләри илә әлагәдар олараг зона мушавирләри кечирирләр.

2. Сифариш 5362.

М. Ф. Ахундов адына
Азәрбајҹан Республика
Левләт митабханасы

Китабханамызын күтлэви ишлэр шө'бэси истәр китабхана дахилиндә, истәрсә дә мұхтәлиф идарә вә мұғассисаләрдә кениш күтлэви ишлэр апарыр. Ше'бә китаб тәблигинин мұхтәлиф форма вә үсулларындан истифадә едир, китаб сәркіләри, охуучу конфранслары, әдәбияттың кечеләр, көркемли алим, жазычы, бәстәкар вә әмек гәһрәманлары илә көрүшләр тәсікіл едир.

Китабханамызын кениш вә ишыглы акт залы бу тәдбирләрин кецирилмәсінә имкан берір.

Сөркі залы

Акт залы

БӨРМӨТЛИ ОХУЧУ! Экәр сиз китабханамызын тарихи вә онун көрдүйү ишләрлә әтрафлы сурәтдә та-
ныш олмаг истөјирсенизсә, ашагыдақы әдебијатдан ис-
тифадә етмәйинизи мәсләнәт көрүрүк:

а) Азәрбајчан дилиндә

Бәдәлов Е. Билак мәнбәји олан китабы сөйин. — «Азәрб. мүәллими», 1963, 25 иүл.

Әлиев Ф. М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан Республика китабханасы. Бакы, 1963. 44 с.

Кәримов Һ. Азәрбајчан китабы дүнjanы қәзири. — «Азәрб. кәнчләри», 1966, 12 октjabр.

Кәримов Һ. Бејналхалг әдәби әлагәләrimiz.—«Әдә-
бијат вә инчәсәнәт», 1968, 6 иүл.

Нагыjeva З. Республикасынын өн бөjүк китабханасы.—
«Китаблар аләмнидә», 1967, № 4, с. 48—51.

Чаңағова М. Охуччия жаддаш. Бакы, 1962. 32 с.

Сүлејманзадә Г. Билик хәзинәси. — «Мәдәни-маариф
инни», 1968, № 3—4, с. 12—17.

Сүлејманзадә Г. Китаб вә тәрәгги.—«Әдебијат вә ин-
чәсәнәт», 1967, 30 сентjabr.

б) Рус дилиндә

М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан Республика ки-
табханасы. Охучуя жаддаш. Тәртиб едәни А. Лерман.
Бакы, 1962, 31 с.

Сәмәдова М. Х. М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан
Республика китабханасы. Бакы, 1959, 68 с.

Китабхананын 40 иллик јубилеинин гејд олунмасы.—
«Бакински рабочи», 1963, 15 иүн.

Әфәндиев В. Азәрбајчан мәтбуат хәзинәси.—«Баку»,
1964, 7 январ.

Тәртиб едәни Ә. Хәләзов.

Редактору Г. Сүлејманзадә.

Техники редактору **В. Аведејева**
Корректору **В. Маммадов**

Чапа имзаланмыш 13/1-1971-чи
ил. Форматы 70×90/₃₂ - 0,375
к. в. = 0,88 г. в. Тиражы 10000
ФГ 02023 Сифариш 5362

Бакы, «Коммунист» нэшрийя-
тынын мэтбәеси.

Министерство культуры Азербайджанской ССР

АЗЕРБАЙДЖАНСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ
РЕСПУБЛИКАНСКАЯ БИБЛИОТЕКА
им. М. Ф. АХУНДОВА

БАКУ — 1971